

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านในแต่ละระดับ¹

เริงชัย ดันสุชาติ²

มนตรี สิงหواره²

อารีย์ เชื้อเมืองพาน³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ศึกษาสภาพลักษณะการดำเนินงาน โดยทั่วไปของกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชน เมืองที่ประสบความสำเร็จในแต่ละระดับในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ (2) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมืองที่ประสบความสำเร็จในแต่ละระดับในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ (3) ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมืองที่ประสบความสำเร็จในแต่ละระดับในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

ในการศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งเน้นศึกษา กองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการจัดอันดับในเขตพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบจำลองโพรบิตแบบ เรียงลำดับ (ordered probit model) ซึ่งผล การศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของ กองทุนหมู่บ้านในแต่ละระดับ คือ (1) คณะกรรมการบริหารงานกองทุนมีประสบการณ์

บริหารกองทุนอื่นมากกว่า 5 ปี (2) การเข้าร่วม การประชุมของคณะกรรมการ (3) การวางแผน การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง (4) การแต่งตั้งที่ปรึกษา (5) ปัญหาการ ชำระหนี้ (6) การให้ความร่วมมือในการเข้า ประชุมของสมาชิก และปัญหาในการดำเนินงาน ของกองทุนส่วนใหญ่คือ ขาดแคลนอุปกรณ์ สำนักงาน คณะกรรมการขาดความรู้ในการ บริหารงาน จำนวนเงินไม่เพียงพอต่อการปล่อย กู้ให้สมาชิก และปัญหาการชำระเงินไม่ตรงตาม กำหนด

ข้อเสนอแนะ ในการดำเนินการกองทุน หมู่บ้านนั้นสมาชิกจะต้องให้ความสำคัญต่อการ บริหารจัดการกองทุนของตน นอกจากนี้ยังต้อง อาศัยการส่งเสริมบางส่วนจากภาครัฐ เช่น การ ส่งเสริมอาชีพ และการให้ความรู้ด้านการบริหาร แก่กรรมการกองทุน เป็นต้น เพื่อกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถพัฒนาได้อย่าง ยั่งยืน และเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้

¹ บทความนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากกองทุนสนับสนุนวิชาการคณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

² อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

³ รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ABSTRACT

The objectives of this research are to study: 1) the general cooperation of 2) factor affecting, and 3) problems and obstacles of the success of village and rural fund in each level in Chiang Mai Province. This research emphasises on village and rural fund that is ranked in Chiang Mai province by the ordered Probit model. The result of the study revealed that the factors affecting the success of those funds were: 1) the committee having experiences more than 5 year 2) participation of the committee 3) planning of fund 4) the consultant appointment 5) repaying debts, and 6) co-operation of the members in attending the meetings. The most serious problems of cooperative were: 1) lack of office equipment 2) lack of management 3) inefficient fund for lending to the members, and 4) the postponement of debt repayment

The suggestions for the fund management are as following. Members should take much care of the fund administration than they did at the moment. Moreover, the government should partially support the fund management such as giving working-skill promotion and training the administration technique for the committee so that the fund and the community can become sustainable and self-reliance.

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายการจัดตั้งกองทุนในชุมชนนั้น ถือเป็นนโยบายหลักของพรรคการเมืองที่นำไปเสนอต่อประชาชนในช่วงที่มีการเลือกตั้ง และเมื่อพรรคไทยรักไทยได้เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลก็ได้ดำเนินงานจัดตั้ง "กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง" ในทุกหมู่บ้านและทุกชุมชน โดยรัฐบาลสนับสนุนเงินทุนดำเนินงานขั้นแรกจำนวน 1,000,000 บาท ซึ่งในปัจจุบันมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจำนวน 71,097 กองทุน และกองทุนชุมชนเมืองอีก 2,344 กองทุน ทั้งนี้วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านคือ

1. ด้านเศรษฐกิจ ต้องการให้มีการกระจายเงินทุนไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพและมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น และที่สำคัญต้องการเน้นให้ประชาชนรู้จักพึ่งพาตนเองในด้านเศรษฐกิจตามแนวพระราชดำริเรื่อง "เศรษฐกิจพอเพียง"

2. ด้านสังคม และวัฒนธรรม ต้องการให้ประชาชนก่อเกิดจิตสำนึกในการเอื้ออาทร มีความสามัคคีในหมู่ประชาชนในชุมชน

จังหวัดเชียงใหม่ก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งมีโครงสร้างเศรษฐกิจที่ล้าหลัง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นสำคัญและสภาพความเป็นอยู่ของประชากรยังมีฐานะที่ยากจนอยู่ (ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ, 2540) ด้วยเหตุนี้องค์กรภาครัฐและเอกชนจึงได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้คนในแต่ละชุมชนร่วมกันจัดตั้งกลุ่มสะสมทุนขึ้น ซึ่งกลุ่มสะสมทุนที่จัดตั้งขึ้นในแต่ละชุมชนอาจจะมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันเช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มเครดิตยูเนียน สหกรณ์เครดิต

ยูเนียน และธนาคารหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งเป็นที่ น่าสังเกตว่ากลุ่มสะสมทุนที่จัดตั้งขึ้นในเขต จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนไม่มากเมื่อ เปรียบเทียบกับจำนวนหมู่บ้าน

อย่างไรก็ดีในจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวน หมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับการอนุมัติจาก รัฐบาลจำนวนมาก และรัฐบาลได้ทำการประเมิน ถึงประสิทธิภาพการบริหารกองทุนของแต่ละ หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยได้ทำการแบ่งระดับ ความสำเร็จในการบริหารงานของกองทุน ออกเป็น 3 ระดับประกอบด้วย A, AA, AAA แต่ ประเด็นที่น่าสงสัยคือ ในแต่ละระดับของ ความสำเร็จนั้นประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้างที่เป็น ตัวกำหนดความสำเร็จนั้น เพราะปัจจัย เหล่านี้ถือได้ว่าเป็นตัวชี้วัดของความสำเร็จ ซึ่ง เป็นประโยชน์อย่างมากในการเป็นตัวบ่งชี้ถึง จุดอ่อนของกองทุนที่ยังอยู่ในชั้น A ว่าเป็นเรื่อง ไດ เพื่อที่กองทุนเหล่านั้นจะได้ทำการปรับปรุง แก้ไขและการยกระดับประสิทธิภาพการ ดำเนินงานของกองทุนให้สามารถพัฒนาให้เป็น ถึงระดับ AAA และยังเป็นข้อเสนอแนะที่สำคัญ สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุง นโยบายและยุทธศาสตร์ในการทำงานด้านการ ส่งเสริมองค์กรการเงินชุมชนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การ ศึกษา ปัจจัย ที่มี ผล ต่อ ต่อ ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านในแต่ละระดับมี วัตถุประสงค์หลักดังนี้

1. ศึกษาสภาพลักษณะการดำเนินงาน โดยทั่วไปของกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชน เมืองที่ประสบความสำเร็จในแต่ละระดับในเขต พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

2. ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ ของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและ กองทุนชุมชนเมืองที่ประสบความสำเร็จในแต่ละ ระดับในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

3. ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการ ดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและกองทุน ชุมชนเมืองที่ประสบความสำเร็จในแต่ละระดับ ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสถานการณ์และ ลักษณะการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองที่ประสบความสำเร็จในแต่ละระดับ ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพของการดำเนินงานของกองทุน หมู่บ้านและ กองทุนชุมชนเมืองที่ ประสบ ความสำเร็จในแต่ละระดับในเขตพื้นที่จังหวัด เชียงใหม่

3. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคใน การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและกองทุน ชุมชนเมืองที่ประสบความสำเร็จในแต่ละระดับ ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

4. ระเบียบวิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเก็บรวบรวม ข้อมูลจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะพยายามให้มี การกระจายมากที่สุด ดังนั้นจะมีการแบ่งพื้นที่ ออกเป็น 4 พื้นที่ คือ

เขตอำเภอเมือง คือกองทุนชุมชนเมือง
ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง

เขตอำเภอปริณทล คือกองทุนที่จัด
ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสันทราย แม่ริม สันกำแพง
สารภี ดอยสะเก็ดและหางดง

เขตอำเภอรอบกลาง คือกองทุนที่จัดตั้ง
ในเขตอำเภอสันป่าตอง จอมทอง แม่วาง แม่
แตง พร้าว ดอยหล่อ และแม่ออน

เขตอำเภอรอบนอก คือกองทุนที่จัด
ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเชียงดาว เวียงแหง ดอยเต่า
ฮอด ฝาง แม่อาลัย สะเมิง แม่แจ่ม และไชย
ปราการ

จากเขตพื้นที่ทั้ง 4 ทำการสุ่มตัวอย่าง
พื้นที่ที่ทำการศึกษาโดย เขตอำเภอเมืองเป็น
พื้นที่หลัก ส่วนในเขตพื้นที่อื่นจะสุ่มมาจำนวน
ครึ่งหนึ่งของจำนวนอำเภอในแต่ละเขต เมื่อได้
พื้นที่ระดับอำเภอแล้วก็จะทำการสุ่มเลือกพื้นที่
ระดับตำบลในเขตอำเภอตัวอย่างอีกครั้งหนึ่ง

(2) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อ การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อ
ประสิทธิผลของการดำเนินงานของกองทุน
หมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง เนื่องจากการ
ประเมินประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านนั้นได้
มีการจัดลำดับเป็นกองทุนเป็นระดับ AAA, AA
และ A ดังนั้นในการศึกษาหาปัจจัยที่เป็น
ตัวกำหนดว่าแต่ละกองทุนจะได้รับการจัดชั้นอยู่ใน
ลำดับใดนั้น จะต้องใช้แบบจำลองกรณีที่ตัว
แปรตามเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพที่ถูกเรียงลำดับ
สำหรับวิธีการทางเศรษฐมิติที่ใช้ในการประมาณ
แบบจำลองกรณีที่ตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิง

คุณภาพนั้นถูกพัฒนาเมื่อไม่นานมานี้ (Greene
1999; Maddala 1983; Ben-Akiva และ
Lerman 1985 อ้างใน Kentaro)

โดยแบบจำลองที่ตัวแปรตามเป็นตัว
แปรเชิงคุณภาพหรือตัวแปรที่ไม่ต่อเนื่องนั้น
สามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 กรณีคือ กรณีที่ตัว
แปรตามเป็นตัวแปรไม่ต่อเนื่องไม่เรียงลำดับ
(unordered variable) และกรณีที่ตัวแปรตาม
เป็นตัวแปรไม่ต่อเนื่องแบบเรียงลำดับ (ordered
variable) สำหรับการศึกษาที่สอดคล้องกับกรณี
ที่ตัวแปรตามเป็นตัวแปรไม่ต่อเนื่องแบบ
เรียงลำดับ สำหรับวิธีการประมาณโดยทั่วไปมี 2
วิธีคือแบบจำลองโลจิตแบบเรียงลำดับ (ordered
logit model) และแบบจำลองโพรบิตแบบ
เรียงลำดับ (ordered probit model)

โดยทั่วไปเป้าหมายของวิธีการนี้คือการ
แปลงรูปที่ไม่ต่อเนื่อง (discrete) ให้อยู่ในรูป
ต่อเนื่อง (continuous) และด้วยการกระจายที่
กำหนดขึ้นสามารถทำให้เราสามารถใช่วิธีความ
น่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood: ML)
ประมาณได้ โดยแบบจำลองจะถูกสร้างรอบๆ
ตัวแปรแอบแฝงในลักษณะเช่นเดียวกับ
แบบจำลองโพรบิตแบบ 2 ทางเลือก (Binomial
probit model)

$$Y_i^* = \beta' X_i + \varepsilon_i$$

โดยทั่วไป Y^* เป็นค่าที่ไม่สามารถ
สังเกตได้ แต่สิ่งที่เราสังเกตเห็นคือ

$$\begin{aligned} Y_i &= 0 & \text{ถ้า } Y^* \leq 0 \\ &= 1 & \text{ถ้า } 0 < Y^* \leq \mu_1 \\ &= 2 & \text{ถ้า } \mu_1 < Y^* \leq \mu_2 \\ &\vdots \\ &= J & \text{ถ้า } \mu_{J-1} \leq Y^* \end{aligned}$$

รูปแบบนี้เป็นรูปแบบหนึ่งของการควบคุมพฤติกรรม (censoring) ของตัวแปรสำหรับ μ_i คือพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าที่ถูกประมาณพร้อมกับ β สำหรับแบบจำลองที่ใช้ในการประมาณนั้น จะขึ้นอยู่กับข้อสมมติเกี่ยวกับการกระจายของ ε_i ถ้า ε_i มีการกระจายแบบปกติมาตรฐาน (standard normal distribution) แบบจำลองที่ใช้คือ แบบจำลองโพรบิตแบบเรียงลำดับ (ordered probit model) และถ้า ε_i มีการกระจายแบบโลจิสติก (logistic) แบบจำลองที่ใช้คือแบบจำลองโลจิตแบบเรียงลำดับ (ordered logit model)

สมมติว่า ε มีการแจกแจงแบบปกติข้ามตัวอย่าง จากแบบจำลอง Binomial probit model (โดยเฉพาะในกรณีพิเศษที่ $J=1$) ค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนของ ε สามารถทำให้อยู่ในรูปมาตรฐานโดยที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 และความแปรปรวนเท่ากับ 1 และด้วยการกระจายแบบปกติจะสามารถหาความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ได้ดังนี้

$$\Pr(Y=0) = \Phi(-\beta'X)$$

$$\Pr(Y=1) = \Phi(\mu_1 - \beta'X) - \Phi(-\beta'X)$$

$$\Pr(Y=2) = \Phi(\mu_2 - \beta'X) - \Phi(\mu_1 - \beta'X)$$

⋮

$$\Pr(Y=J) = 1 - \Phi(\mu_{J-1} - \beta'X)$$

จากค่าความน่าจะเป็นจะต้องเป็นบวกจะได้ว่า $0 < \mu_1 < \mu_2 < \dots < \mu_{J-1}$

สำหรับผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal effect) ของตัวถดถอย X โดยทั่วไปแล้วจะมีค่าไม่เท่ากับค่าสัมประสิทธิ์ของตัวถดถอย X ที่ประมาณได้ สมมติว่าตัวแปรตามสามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม ดังนั้น $j=2$ และมีตัวแบ่งกัน μ ที่ไม่

ทราบค่าเพียง 1 ตัว ค่าความน่าจะเป็นของทั้ง 3 กลุ่มคือ

$$\Pr(Y=0) = 1 - \Phi(\beta'X)$$

$$\Pr(Y=1) = \Phi(\mu - \beta'X) - \Phi(-\beta'X)$$

$$\Pr(Y=2) = 1 - \Phi(\mu - \beta'X)$$

สำหรับความน่าจะเป็นทั้งสามสามารถหาผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal effect) ของการเปลี่ยนแปลงของตัวถดถอยได้ดังนี้

$$\frac{\partial \Pr[Y=0]}{\partial X} = -\phi(\beta'X)\beta$$

$$\frac{\partial \Pr[Y=1]}{\partial X} = [\phi(\beta'X) - \phi(\mu - \beta'X)]\beta$$

$$\frac{\partial \Pr[Y=2]}{\partial X} = \phi(\mu - \beta'X)\beta$$

สำหรับตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านได้แก่ ประสบการณ์ในการบริหารกองทุน การเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการ การวางแผนการดำเนินงานของกองทุน การแต่งตั้งที่ปรึกษา กองทุน ปัญหาในการชำระหนี้ การให้ความร่วมมือเข้าประชุมของสมาชิก โดยที่

1) คณะกรรมการมีประสบการณ์ในการบริหารกองทุนอื่นมากกว่า 5 ปี (Manage)

ถ้า Manage = 0 แสดงว่าคณะกรรมการไม่มีประสบการณ์ในการบริหารกองทุนอื่นมาก่อน หรือมีประสบการณ์การบริหารกองทุนอื่นมาน้อยกว่า 5 ปี

ถ้า Manage = 1 แสดงว่าคณะกรรมการมีประสบการณ์การบริหารกองทุนอื่นมาตั้งแต่ 5 ปีเป็นต้นไป

2) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการให้ความร่วมมือและเข้าร่วมการประชุมครบทุกคน (Meeting)

ถ้า Meeting = 0 แสดงว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการให้ความร่วมมือและเข้าร่วมการประชุมครบทุกคนน้อยกว่าร้อยละ 90 ของการจัดการประชุม

ถ้า Meeting = 1 แสดงว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการให้ความร่วมมือและเข้าร่วมการประชุมครบทุกคนถึงร้อยละ 90 หรือมากกว่าร้อยละ 90 ของการจัดการประชุม

3) คณะกรรมการมีการวางแผนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (Plan)

ถ้า Plan = 0 แสดงว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไม่มีการวางแผนการดำเนิน หรือมีการวางแผนการดำเนินงานไว้แล้วแต่ไม่ปฏิบัติตามแผน

ถ้า Plan = 1 แสดงว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการวางแผนการ ดำเนิน และมีการปฏิบัติตามแผนดังกล่าว

4) กลยุทธ์ในการเพิ่มเงินของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง (Trick)

ถ้า Trick = 0 แสดงว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นไม่มีกลยุทธ์ในการเพิ่มเงิน

ถ้า Trick = 1 แสดงว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีกลยุทธ์ในการเพิ่มเงิน

5) การแต่งตั้งที่ปรึกษากองทุน เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงาน (Adviser)

ถ้า Adviser = 0 แสดงว่า กองทุนไม่มีการแต่งตั้งที่ปรึกษากองทุน เพื่อช่วยเหลือ

และสนับสนุนการดำเนินงาน หรือมีการแต่งตั้งน้อยกว่า 5 คน

ถ้า Adviser = 1 แสดงว่า กองทุนมีการแต่งตั้งที่ปรึกษากองทุน เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงาน มากกว่า 5 คน

6) ปัญหาการชำระเงินกู้ (Problem)

ถ้า Problem = 0 แสดงว่า กองทุนที่ไม่มีปัญหาการชำระคืนเงินกู้

ถ้า Problem = 1 แสดงว่า กองทุนที่มีปัญหาการชำระคืนเงินกู้

7) การให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมของสมาชิก (Together)

ถ้า Together = 0 แสดงว่าสมาชิกให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมไม่ครบทุกคน

ถ้า Together = 1 แสดงว่าสมาชิกให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมครบทุกคน

5. ผลการศึกษา

การศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านทั้ง 3 ระดับตามหลักเกณฑ์การวัดระดับศักยภาพของสำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) ซึ่งแบ่ง 3 ระดับ ได้แก่ AAA คือ กองทุนที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน ระดับ AA คือ กองทุนที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน และระดับ A คือ กองทุนที่ประสบความล้มเหลวในการดำเนินงาน จากจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 66 กองทุน โดยตัวแปรที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 3 ระดับ มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน

ตัวแปร (Variables)	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)	ค่านัยสำคัญทางสถิติ (T-ratio)	ค่าเฉลี่ยของ X (Mean of X)
α	0.59273	0.696	-
Manage	1.01183	1.770*	0.13636
Meeting	-1.00081	-1.753*	0.80303
Plan	2.54272	2.638***	0.90909
Trick	0.35974	0.831	0.39393
adviser	1.06707	2.361**	0.25757
Problem	-0.85576	-2.216**	0.36363
Together	0.88538	1.825*	0.22737
μ	2.94232	0.696	-

หมายเหตุ : **** Significance at $\alpha = 0.01$, *** Significance at $\alpha = 0.025$, ** Significance at $\alpha = 0.05$
ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ (coefficient) และค่า t-ratio แล้วจะเห็นได้ว่ามีตัวแปรที่สามารถอธิบายความหมายและเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านทั้ง 3 ระดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่

1. คณะกรรมการมีประสบการณ์การบริหารกองทุนมากกว่า 5 ปี (MANAGE) ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 1.011837 ซึ่งหมายความว่า หากคณะกรรมการมีประสบการณ์การบริหารกองทุนอื่นก่อนมาบริหารกองทุนหมู่บ้านเป็นเวลา 5 ปี จะมีกองทุนหมู่บ้านจะมีโอกาสประสบความสำเร็จด้วยความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2. การเข้าร่วมการประชุมของคณะกรรมการ (MEETING) ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ -1.000810 ซึ่งหมายความว่า หากคณะกรรมการมีการเข้าร่วมการประชุมครบ

ทุกคนน้อยกว่าร้อยละ 90 ของการประชุมกองทุนจะมีโอกาสประสบความสำเร็จ ด้วยความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. การวางแผนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (PLAN) ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 2.542723 ซึ่งหมายความว่า หากคณะกรรมการกองทุนฯ มีการเข้าร่วมการวางแผนการดำเนินงานและมีการปฏิบัติตามแล้ว กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าวจะมีโอกาสประสบความสำเร็จด้วยความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

4. การแต่งตั้งที่ปรึกษากองทุน (ADVISER) ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 1.067076 ซึ่งหมายความว่า หากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการแต่งตั้งที่ปรึกษาเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานมากกว่า 5 คน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าวจะมี

โอกาสประสบความสำเร็จ ด้วยความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

5. ปัญหาการชำระหนี้ (PROBLEM)

ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ -0.855767 ซึ่งหมายความว่า หากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไม่มีปัญหาการชำระคืนเงินกู้ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าวจะมีโอกาสประสบความสำเร็จ ด้วยความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.025

6. การให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมของสมาชิก (TOGETHER) ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.885378 หมายความว่า หากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมทุกคน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าวจะมีโอกาสประสบความสำเร็จ ด้วยความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตัวแปรที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านทั้ง 3 ระดับ เมื่อนำมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยโดยใช้แบบจำลอง

ordered probit model สามารถแสดงการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยได้ดังตารางที่ 2

จากตารางที่ 2 ผลกระทบส่วนเพิ่มของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านทั้ง 3 ระดับหรือ marginal effect เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ (coefficient) อธิบายได้ดังนี้

ถ้าคณะกรรมการที่มีประสบการณ์ในการบริหารกองทุนมากกว่า 5 ปี จะมีโอกาสที่ถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ A จะลดลงเท่ากับ 0.0212 และมีโอกาสที่จะถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ AA ลดลงเท่ากับ 0.3345 และมีโอกาสที่จะถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ AAA เพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.3557

ถ้าคณะกรรมการกองทุนมีการเข้าร่วมประชุมมากกว่า 90% จะมีโอกาสที่ถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ A จะเพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.0242 และมีโอกาสที่จะถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ AA เพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.3183 และมีโอกาสที่จะถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ AAA ลดลงเท่ากับ 0.3425

ตารางที่ 2 ผลกระทบส่วนเพิ่มของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านทั้ง 3 ระดับ

ตัวแปร	Prob[Y=0]	Prob[Y=1]	Prob[Y=2]
Manage=0	0.0225	0.8027	0.1748
Manage=1	0.0013	0.4682	0.5305
การเปลี่ยนแปลง	-0.0212	-0.3345	0.3557
Meeting=0	0.0016	0.4958	0.5026
Meeting=1	0.0258	0.8141	0.1600
การเปลี่ยนแปลง	0.0242	0.3183	-0.3425
Plan=0	0.5670	0.4320	0.0009
Plan=1	0.0088	0.7055	0.2857
การเปลี่ยนแปลง	-0.5582	0.2735	0.2847
Advisor=0	0.0309	0.8273	0.1418

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	Prob[Y=0]	Prob[Y=1]	Prob[Y=2]
Advisor=1	0.0017	0.5003	0.4980
การเปลี่ยนแปลง	-0.0292	-0.3269	0.3562
Problem=0	0.0071	0.6795	0.3135
Problem=1	0.0550	0.8552	0.0898
การเปลี่ยนแปลง	0.0479	0.1757	-0.2236
Together=0	0.0095	0.7149	0.2756
Together=1	0.0723	0.8584	0.0693
การเปลี่ยนแปลง	0.0628	0.1435	-0.2063

ที่มา : จากการคำนวณ

ถ้าคณะกรรมการกองทุนมีการวางแผนการดำเนินงานและปฏิบัติตามแผนกองทุน จะมีโอกาสที่ถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ A จะเพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.0242 และมีโอกาสที่จะถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ AA เพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.3183 และมีโอกาสที่จะถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ AAA ลดลงเท่ากับ 0.3425

ถ้ากองทุนมีการแต่งตั้งที่ปรึกษา กองทุนมากกว่า 5 คน กองทุนจะมีโอกาสที่ถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ A จะลดลงเท่ากับ 0.0479 และมีโอกาสที่จะถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ AA ลดลงเท่ากับ 0.3269 และมีโอกาสที่จะถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ AAA เพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.3561

ถ้ากองทุนมีปัญหาในการชำระหนี้ กองทุนจะมีโอกาสที่ถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ A จะเพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.0479 และมีโอกาสที่จะถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ AA เพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.1757 และมีโอกาสที่จะถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ AAA ลดลงเท่ากับ 0.2236

ถ้าสมาชิกมีความร่วมมือในการประชุม กองทุนจะมีโอกาสที่ถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ A จะเพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.0628 และมีโอกาสที่จะถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ AA เพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.1435 และมีโอกาสที่จะถูกจัดอยู่ในกองทุนระดับ AAA ลดลงเท่ากับ 0.2063

6. สรุป

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ กองทุนที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล ได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับกองทุน คือ

1. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นกองทุนรวมในระดับชาติเพื่อจัดสรรให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง คือ กองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อเริ่มก่อตั้งจะได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยได้รับเงินหมู่บ้านและชุมชนเมืองละ 1 ล้านบาท เพื่อให้ประชาชนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบริหารจัดการกันเอง

กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง จึงเป็นกองทุนรวมในระดับชาติ เพื่อจัดสรรให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองทุกแห่ง ชุมชนละ 1 ล้านบาท เพื่อให้ประชาชนบริหารจัดการกันเอง ภายใต้ปรัชญาการร่วมคิดและดำเนินการ โดยกระบวนการประชาสังคม และการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อเพิ่มศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง และบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนให้นำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนของตน ซึ่งจะนำไปสู่ผลแห่งการเป็นภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ มีทั้งหมด 22 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 1,946 หมู่บ้าน รวมทั้งหมดมี 2,015 กองทุน มีสมาชิกกองทุนทั้งสิ้น 230,276 ราย แยกเป็น กองทุนหมู่บ้านจำนวน 223,623 ราย และชุมชนเมืองจำนวน 6,653 ราย จำนวนหมู่บ้านที่ได้รับการอนุมัติเงินกองทุนทั้งสิ้น 2,012 กองทุน คิดเป็น 100% ของเป้าหมายที่ผ่านการอนุมัติจากจังหวัด มีการจัดตั้งเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

ระดับตำบล/แขวงทุกตำบล/แขวง (197 ตำบล 4 แขวง) ระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ (22 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ) ระดับจังหวัด (1 องค์กรเครือข่าย)

การจัดตั้งมาตรฐานการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับ AAA ของจังหวัดเชียงใหม่ สทบ. ได้จัดมาตรฐานการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ มีผลดังนี้ ระดับ AAA จำนวน 672 กองทุน ระดับ AA จำนวน 1,277 กองทุน ระดับ A จำนวน 57 กองทุน

จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดเชียงใหม่สามารถดำเนินงานกองทุนระดับ AAA มีจำนวนทั้งหมด 672 กองทุน และสามารถขอเพิ่มทุนได้จาก สทบ. จำนวนวงเงินกองทุนละ 1 ล้านบาท ปรากฏว่ามีกองทุนที่ผ่านการประเมินระดับอำเภอ/จังหวัดจำนวน 588 กองทุน และผ่านการประเมินของ สทบ. จำนวน 515 กองทุน

โดยจำนวนวงเงิน 1 ล้านบาท ที่รัฐบาลให้เพิ่มทุนจากผลการดำเนินงานของหมู่บ้านนั้นๆ และเงิน 1 ล้านบาท ที่รัฐได้ตั้งไว้บางหมู่บ้านก็ไม่เอาเพราะคิดว่าเงิน 1 ล้านบาทที่ให้มาในชุมชนของตนมีความเพียงพอแล้ว แต่บางหมู่บ้านก็เอาไปเพื่อเพิ่มทุนในหมู่บ้านของตนเพื่อที่จะนำไปพัฒนากองทุนหมู่บ้านของตนเองในดีขึ้นต่อไป

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมืองในแต่ละระดับ

- (1.) คณะกรรมการบริหารงานกองทุน มีประสบการณ์บริหารกองทุนอื่นมากกว่า 5 ปี
- (2.) การเข้าร่วมการประชุมของคณะกรรมการ
- (3.) การวางแผนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- (4.) การแต่งตั้งที่ปรึกษา
- (5.) ปัญหาการชำระหนี้
- (6.) การให้ความร่วมมือในการเข้าประชุมของสมาชิก

7. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในแต่ละระดับ

ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และกองทุนชุมชนเมืองแต่ละกองทุนนั้นมักมีปัญหาในการดำเนินงานที่คล้าย ๆ กัน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการขาดความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารกองทุน และด้านบัญชี ทำให้ข้อมูลทางด้านบัญชีที่รวบรวมได้ไม่สมบูรณ์ และยังทำให้ส่งข้อมูลให้กับส่วนกลางได้ล่าช้า ซึ่งทำให้การประเมินระดับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองนั้นคลาดเคลื่อนกับความเป็นจริง ดังนั้นธนาคารออมสิน หรือธ.ก.ส. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับฝากและดูแลกองทุนอยู่แล้ว ควรส่งเจ้าหน้าที่ไปให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง เพื่อกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะได้จัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้อง

2. กองทุนหมู่บ้านบางกองทุนยังขาดอุปกรณ์ในการดำเนินการ ตลอดจนไม่มีศูนย์ปฏิบัติงาน ทำให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินงาน

3. จำนวนเงินไม่เพียงพอต่อความต้องการกู้ยืมของสมาชิก ทำให้มีปัญหาในการจัดสรรเงินกู้ให้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก

4. เนื่องจากสมาชิกที่กู้ยืมส่วนใหญ่ นั้นได้นำไปลงทุนในการค้า หรือการเกษตร ซึ่งมีระยะเวลาการคืนทุนที่นาน เมื่อครบกำหนดการชำระหนี้จึงไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงตามเวลา เมื่อสมาชิกชำระเงินคืนไม่ตรงตามกำหนดเวลา ทำให้เกิดความล่าช้าในการปิดงบการเงิน และ

ส่งผลให้จำนวนเงินที่สามารถปล่อยกู้ในปีต่อไป ไม่เพียงพอ

5. การพิจารณาโครงการที่ขอกู้เงิน บางครั้งมีการอนุมัติโดยอาศัยความใกล้ชิด ความเป็นเครือญาติ มากกว่าคำนึงถึงความยุติธรรม ความถูกต้องและเหมาะสม ด้านการติดตามผลการใช้หรือชำระหนี้ก็ก่อให้เกิดความล่าเอียง หรือการโอนอ่อนผ่อนตาม ดังนั้นควรมีการควบคุมตรวจสอบการทำงานของ คณะกรรมการโดยเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านสามารถดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. การกำหนดกฎเกณฑ์จาก ส่วนกลาง เพื่อเป็นมาตรฐานการดำเนินงานของ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งกฎเกณฑ์ดังกล่าวสามารถเปลี่ยนแปลงได้ในภายหลัง โดยความเห็นชอบของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ทั้งนี้ การกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ นั้นหากจะให้ได้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว นั้น ควรมีการปรับให้สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมและสภาพการดำรงชีวิตของ สมาชิก เช่น ส่วนใหญ่ทางส่วนกลางจะ กำหนดให้ชำระหนี้ทุกปีโดยถือเอาวันที่หมู่บ้าน ได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งระยะเวลาการชำระหนี้จึงไม่สอดคล้องกับผลผลิตที่จะเก็บเกี่ยวของ เกษตรกรที่ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกผู้กู้ยืมเงินของ กองทุนหมู่บ้านฯ ดังนั้นอาจมีการปรับระยะเวลา ชำระเงินกู้ จากชำระปีละครั้งเป็น ผ่อนชำระเป็น งวดๆ หรือยืดระยะเวลาการชำระหนี้ให้มากกว่า 1 ปี หรือการเพิ่มวงเงินกู้ให้เพียงพอต่อการ นำไปประกอบอาชีพของสมาชิก

8. ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านเป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น กระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า และเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง การดำเนินการดูแลกองทุนนั้นจะจัดทำโดยคณะกรรมการ ซึ่งเป็นสมาชิกภายในหมู่บ้านนั้นๆ แต่ในการดำเนินการโดยประชาชนเองนั้นก็ยังมีปัญหาการดำเนินการอยู่หลายประการ เช่น คณะกรรมการขาดความรู้ในการบริหารงาน ความไม่โปร่งใสในการดำเนินการกองทุน เป็นต้น ดังนั้นสมาชิกกองทุนจะต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารและพัฒนากองทุนของตน เพื่อจะได้เป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญในการกู้ยืมเพื่อพัฒนาอาชีพ รวมทั้งความเป็นอยู่ของตน โดยการที่จะสามารถพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนอกจากต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจ จากสมาชิกกองทุนเองแล้ว ยังคงต้องพึ่งพาความช่วยเหลือบางส่วนจากรัฐ เช่น การส่งเสริมและสร้างอาชีพ การให้ความรู้ด้านการบริหารบัญชี ซึ่งอาจเป็นเพียงการเข้าไปช่วยดูแลในช่วงแรกหรือการเข้าไปมีส่วนในการประเมินผลการดำเนินงานกองทุนเท่านั้น

อย่างไรก็ตามในการจัดระดับกองทุนหมู่บ้านนั้นยังมีข้อบกพร่องบางประการ คือ ในการจัดระดับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นเป็นการการเก็บข้อมูลในระดับประเทศทำให้ข้อมูลที่ได้นั้นขาดความละเอียด รวมทั้งระยะใน

การเก็บข้อมูลมีจำกัด เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์จึงทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน นอกจากนี้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแต่ละกองทุนยังมีระดับการพัฒนาที่ต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับศักยภาพภายในกองทุน และเนื่องจากระยะเวลาในการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นยังห่างกันมาก ทำให้ข้อมูลของกองทุนในปัจจุบันนั้นไม่ตรงตามกับระดับที่วิเคราะห์ เนื่องจากระยะเวลาที่เปลี่ยนอาจทำให้กองทุนมีระดับการพัฒนาที่เปลี่ยนไปด้วย เช่นกองทุนระดับ A อาจมีการพัฒนาที่ดีขึ้นจนเทียบได้กับระดับ AAA หรือกองทุนในระดับ AAA อาจขาดศักยภาพในการพัฒนากองทุนอย่างต่อเนื่องทำให้ระดับของกองทุนลดลงมาอยู่ที่ระดับ AA

นอกจากนี้ในการทำแบบสอบถามการจัดระดับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองควรมีการถ่วงน้ำหนักตัวแปรที่นำมาใช้พิจารณาจัดระดับกองทุน เนื่องจากตัวแปรแต่ละตัวนั้นจะมีความสำคัญไม่เท่ากัน และควรมีการพิจารณาแนวโน้มการพัฒนาของกองทุนประกอบด้วย ซึ่งจะทำให้การจัดระดับกองทุนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และขณะนี้รัฐบาลกำลังมีโครงการที่จะสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ปรับเป็นธนาคารชุมชน ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่า ในการจะเริ่มปรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นธนาคารชุมชนนั้นยังมีสิ่งใดที่ควรปรับปรุง หรือสนับสนุนเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง เพื่อโครงการดังกล่าวจะได้ประสบความสำเร็จด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. การพึ่งตนเองศักยภาพในการพัฒนาชนบท. สภา
คาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ, 2530.
- กึ่งแก้ว อินหว่าง และคณะ. การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกับการพัฒนาชนบท.
กรุงเทพฯ กรมการพัฒนาชุมชน, 2532.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, สำนักงาน. "สรุปผลการจัดการมาตรฐานการ
บริหารจัดการ
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ครั้งที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่", 2546.
- จรัญ พุฒิมวงศ์. "กระบวนการทางการศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ
ผลิต". วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535.
- จำนง สมประสงค์. การจัดตั้งและบริหารงานของธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริ.
กรุงเทพฯ ธรรมสภา, 2539.
- ชาติชาย มณีกาญจน์. "ศักยภาพขององค์กรชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน". วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.
- ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด. สถิติกลุ่มเครดิตยูเนียนในเขตภาคเหนือ. (อัด
สำเนา), 2541.
- เต็มใจ สุวรรณทัต. "นโยบายธุรกิจสหกรณ์ออมทรัพย์". หนังสือพิมพ์สหกรณ์. 48(3). 2533: 33-37.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. "กลุ่มออมทรัพย์ในภาคการเกษตร". จุลสาร ธ.ก.ส.
197(18). 2536: 22-23.
- บุษบง ชัยเจริญ และวันชัย ธรรมจักร. ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้สตรีประสบความสำเร็จทาง
ธุรกิจ: กรณีศึกษาภาคใต้ของประเทศไทย. ศูนย์วิจัยและพัฒนาสตรี
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2535.
- ประเจิด สินทรัพย์ และคณะ. การศึกษาการสะสมทุนของกสิกรในจังหวัดภาคเหนือ. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ มปป. นโยบายและมาตรการในการส่งเสริมธุรกิจชุมชน.(อัด
สำเนา).
- ผจงจิต บุญราช. "การวิเคราะห์การสะสมทุนของเกษตรกรในเขตเศรษฐกิจที่ 11 ปี 2518-19".
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2520.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. การพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,
2532.

- เริงชัย ดันสุชาติ. เศรษฐมิตี. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2546.
- เรือง สุขสวัสดิ์. เกษตรกรรมกับการจัดการกองทุนพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนาชนบท, 2539.
- ศิลา ฤทธิ์นันต์. "ปัญหาหนี้สินและทางออกของเกษตรกรภาคเหนือตอนล่างและภาคกลาง". วารสารใหม่. 3(5), 2532.
- ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 5 กรมการพัฒนาชุมชน. สถิติกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตภาคเหนือตอนบน. (อัดสำเนา). 2543.
- สมพงษ์ พัดปุย. สภาพสิทธิของสลัม. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2527.
- สุทัศน์ คล่องการเขียน. "สหกรณ์ในพื้นที่การเกษตร". หนังสือพิมพ์สหกรณ์. 52(4), 2537: 33-36.
- สุวิทย์ วีรสวัสดิ์. ศักยภาพชุมชนอีสาน: กรณีศึกษากันตัง จ.ขอนแก่น. ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2533.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8. (อัดสำเนา), 2540.
- อรทัย อาจอ่ำ. ชุมชนเชิงกี: วิถีชีวิตและกระบวนการพัฒนาสู่การพึ่งพาตนเอง. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.
- อคิน รพีพัฒน์. "การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย". วารสารสังคมพัฒนา. ฉบับที่ 1 (มกราคม 2530), 2530.
- Branson, W.H. **Macroeconomic Theory and Policy**. New York: Row Publisher.
- Glahe, F.R. **Macroeconomic Theory and Policy**. New York: Brace Jovanovich, Inc., 1973.
- Kentato Yoshida. Discrete choice analysis of Farm-inn tourism in Japan. Food and Agricultural Policy Research Institute, University of Missouri-Columbia.
- McGee, T. **The poverty syndrome: Making out in the Southeast Asian City**. New York, 1979.
- Portes, A and Walton, J. **Labour, Class and The International System**. New York, 1981.
- Roberts, B. **Cities of Peasants: The Political Economy of Urbanization in The Third World**. London, 1978.
- Wan, Henry Y. **Economic Growth**. New York: Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1971.
- William H. Greene, **Econometric Analysis**, 5th edition: Prentice Hall, 2003.